

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΕΥΧΟΣ 12 – ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2007

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τα θέματα που αναλύονται σε αυτό το τεύχος της Οικονομικής Έρευνας αφορούν την επίδραση της έρευνας στην οικονομική ανάπτυξη, τις προσδοκίες των φοιτητών για τη μελλοντική εργοδότησή τους, την επίδραση των κρατικών δαπανών για υποδομές στην ιδιωτική παραγωγικότητα και το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων.

Παρά το γεγονός ότι η Κύπρος διαθέτει πολύ χαμηλό ποσοστό του ΑΕΠ για έρευνα και ανάπτυξη, η επένδυση αυτή αποδίδει: μια αύξηση του κεφαλαίου που επενδύεται σε έρευνα και ανάπτυξη έχει θετική επίδραση στο ΑΕΠ, η οποία είναι μάλιστα ψηλότερη από αυτήν όλων των άλλων νέων χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χρειάζεται, επομένως, να προωθηθούν κατάλληλες πολιτικές που να αποσκοπούν στην ενθάρρυνση για αύξηση των δραστηριοτήτων σε έρευνα και ανάπτυξη τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Καθώς η ανεργία μεταξύ των πτυχιούχων πανεπιστημίου παρουσιάζει αυξητική τάση στην Κύπρο, εξετάστηκε ο τρόπος διαμόρφωσης των προσδοκιών των φοιτητών σχετικά με την πιθανότητα μελλοντικής εργοδότησής τους και σχετικά με το μισθό τους μετά την αποφοίτηση. Προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι οι προσδοκίες των φοιτητών δεν είναι ρεαλιστικές ως προς την επίδραση των μεταπτυχιακών σπουδών, είναι όμως ρεαλιστικές ως προς την επίδραση του φύλου τους και του οικογενειακού τους εισοδήματος στην εργοδότηση και το μισθό.

Αναλύοντας στοιχεία από τους κρατικούς προϋπολογισμούς των ετών 1988-2004, διερευνήθηκε η επίδραση των κρατικών δαπανών για υποδομές στους διάφορους τομείς της οικονομίας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, μια αύξηση στις δαπάνες του κράτους για υποδομές κατά 1% επιφέρει κατά μέσο όρο μείωση του μέσου κόστους στην οικονομία κατά 7,5%. Μεταξύ των τομέων της οικονομίας, η μεγαλύτερη ωφέλεια παρατηρείται στον τριτογενή τομέα και τη μεταποίηση.

Το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων στην Κύπρο εκτιμήθηκε με βάση στοιχεία από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών. Από την ανάλυση προκύπτει πως το μέσο μισθολογικό χάσμα μειώθηκε αισθητά μεταξύ των ετών 1991 και 2003, κάτι που οφείλεται εν μέρει στη βελτίωση στα μετρήσιμα χαρακτηριστικά των γυναικών (εκπαίδευση, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, επάγγελμα). Προκύπτει, επίσης, ότι εξακολουθούν να υπάρχουν προσκόμματα στην ανέλιξη των γυναικών σε θέσεις με μεγάλους μισθούς.

Σε αυτό το τεύχος:

• Έρευνα και ανάπτυξη στην Κύπρο και την Ευρωπαϊκή Ένωση	2
• Προσδοκίες φοιτητών και εργοδότηση αποφοίτων	3
• Κρατικές δαπάνες και παραγωγικότητα του ιδιωτικού τομέα	4
• Το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων στην Κύπρο	5
• Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών	6
• Νέα του Τμήματος Οικονομικών	7
• Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών	8

Έρευνα και ανάπτυξη στην Κύπρο και την Ευρωπαϊκή Ένωση *Μ. Αθανασιάδου, Θ. Μαμουνέας & Χ. Σάββα*

Η έρευνα και ανάπτυξη αποτελεί δημοφιλές θέμα μελέτης, κυρίως λόγω της τεράστιας σημασίας που έχει για την ανάπτυξη μιας σύγχρονης οικονομίας. Για τις σύγχρονες επιχειρήσεις η έρευνα και ανάπτυξη πρέπει να αποτελεί μια από τις σημαντικότερες δραστηριότητές τους, καθώς μέσω των αποτελεσμάτων της έρευνας και ανάπτυξης δίνεται η ευκαιρία στην επιχείρηση να εκσυγχρονίσει τα προϊόντα της, να μειώσει το κόστος παραγωγής και να παρέχει καινοτομικές λύσεις στους πελάτες της. Στην Κύπρο οι επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη βρίσκονται σε αρχικό στάδιο και σε χαμηλό επίπεδο σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), παρόλον ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει συνεχής προσπάθεια για αύξηση των επενδύσεων στον τομέα αυτό.

Με αφετηρία τα πιο πάνω, το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου, διεξάγει έρευνα για την επίδραση της επένδυσης σε έρευνα και ανάπτυξη τόσο στο προϊόν της κυπριακής οικονομίας, όσο και στο προϊόν των υπόλοιπων οικονομιών των χωρών-μελών της ΕΕ. Στη μελέτη του ΚΟΕ αναλύονται στατιστικά στοιχεία που καλύπτουν την περίοδο 1995-2005, στη βάση των οποίων συγκρίνεται το ποσοστό του ΑΕΠ που δαπανήθηκε για έρευνα και ανάπτυξη στις χώρες της ΕΕ. Κατά την περίοδο αυτή, παρατηρείται στην ΕΕ μια αύξηση στις δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζεται στις Σκανδιναβικές χώρες. Πιο συγκεκριμένα, οι αναπτυγμένες χώρες-μέλη της ΕΕ δαπανούν μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ τους σε έρευνα και ανάπτυξη σε σχέση με τις πλείστες νεοεισαχθείσες χώρες. Επίσης, παρατηρείται ότι η Κύπρος δαπανά το χαμηλότερο ποσοστό του ΑΕΠ για έρευνα και ανάπτυξη σε σχέση με τις υπόλοιπες νεοεισαχθείσες χώρες.

Παρόλα αυτά, απαιτείται οικονομετρική προσέγγιση, ώστε να καταλήξουμε σε πιο αξιόπιστα αποτελέσματα αναφορικά με την επίδραση που έχουν οι επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη στο προϊόν της οικονομίας. Στη μελέτη του ΚΟΕ η οικονομετρική ανάλυση περιορίζεται μεταξύ των νέων μελών, λόγω της ανομοιογένειας που παρατηρείται στο τεχνολογικό επίπεδο των νέων χωρών σε σύγκριση με τα παλαιότερα μέλη της ΕΕ.

Με βάση λοιπόν τα οικονομετρικά αποτελέσματα, μια αύξηση του κεφαλαίου που επενδύεται σε έρευνα και ανάπτυξη έχει θετική επίδραση στο προϊόν όλων των χωρών του δείγματος. Η Κύπρος παρουσιάζεται ως η χώρα με τη μεγαλύτερη αύξηση στο συνολικό προϊόν,

ακολουθούμενη από τις Εσθονία, Ουγγαρία, Πολωνία και Σλοβενία.

Έρευνα και ανάπτυξη στην Κύπρο και την ΕΕ

Χώρα	% ΑΕΠ (1995)	% ΑΕΠ (2005)
Σουηδία	3,32	4,07
Φιλανδία	2,27	3,42
Δανία	1,82	2,61
Γερμανία	2,19	2,58
Αυστρία	1,54	2,36
Γαλλία	2,29	2,14
Βέλγιο	1,67	1,96
Αγγλία	1,95	1,96
Ολλανδία	1,97	1,77
Τσεχία	0,95	1,42
Εσθονία	0,60	1,42
Σλοβενία	1,57	1,22
Ιταλία	0,97	1,17
Ιρλανδία	1,26	1,13
Ισπανία	0,79	1,00
Ουγγαρία	0,73	0,94
Πορτογαλία	0,54	0,83
Λιθουανία	0,44	0,76
Ελλάδα	0,49	0,60
Λετονία	0,48	0,57
Πολωνία	0,63	0,57
Σλοβακία	0,93	0,51
Βουλγαρία	0,60	0,47
Κύπρος	0,14	0,41

Συμπερασματικά, παρόλο που τα επίπεδα επένδυσης σε έρευνα και ανάπτυξη είναι χαμηλά, η απόδοση της επένδυσης αυτής στην Κύπρο βρίσκεται σε πολύ ψηλά επίπεδα. Αυτό μπορεί να οφείλεται:

- Στο γεγονός ότι οι επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη εμπεριέχουν υψηλό ρίσκο και η μεγάλη απόδοση αποζημιώνει τους επενδυτές για τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν.
- Στο ανθρώπινο δυναμικό που είναι αρκετά εκπαιδευμένο (30% του εργατικού δυναμικού είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) και μπορεί να αφομοιώσει και να εφαρμόσει εύκολα νέες τεχνικές και τεχνολογίες στην παραγωγική διαδικασία.

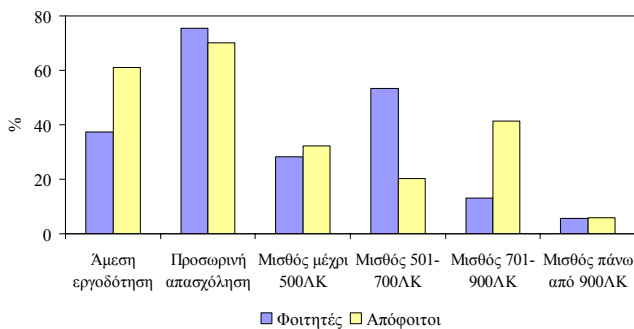
Επομένως, χρειάζεται να προωθηθούν κατάλληλες πολιτικές για την ενθάρρυνση δραστηριοτήτων σε έρευνα και ανάπτυξη. Περισσότερα αποτελέσματα και συμπεράσματα για το θέμα αυτό περιέχονται σε υπό έκδοση Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής του ΚΟΕ.*

* Μ. Αθανασιάδου, Θ. Μαμουνέας και Χ. Σάββα, «Έρευνα και Ανάπτυξη στην Κύπρο και την Ευρωπαϊκή Ένωση», Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, υπό έκδοση.

Τα τελευταία χρόνια η ανεργία μεταξύ των πτυχιούχων παρουσιάζει αυξητική τάση στην Κύπρο, κάτι που συνδέεται με την αύξηση στην προσφορά πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για την ανάμειξη αυτού του φαινομένου απαιτείται συστηματική μελέτη για εντοπισμό των αιτιών που το προκαλούν. Αφετηρία της μελέτης αυτής μπορεί να αποτελέσει η έρευνα για τον τρόπο διαμόρφωσης των προσδοκιών των φοιτητών ως προς τις δυνατότητες εργοδότησής τους και ως προς το μισθό τους.

Σε έρευνα* του ΚΟΕ (σε συνεργασία με το Τμήμα Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου) που έγινε με τη χρήση δείγματος φοιτητών και αποφοίτων του Πανεπιστημίου Κύπρου, εξετάζεται ο τρόπος διαμόρφωσης των προσδοκιών των φοιτητών σχετικά με την πιθανότητα μελλοντικής εργοδότησης και το μισθό τους μετά την αποφοίτηση. Ερευνάται, επίσης, κατά πόσο οι φοιτητές διαμορφώνουν τις προσδοκίες για την πιθανότητα εργοδότησης και το μισθό τους ως πτυχιούχοι με ορθολογικότητα, λαμβάνοντας δηλαδή τους ίδιους παράγοντες υπόψη όπως και οι απόφοιτοι, που έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στην αγορά εργασίας. Παράλληλα προσδιορίζονται τα χαρακτηριστικά των αποφοίτων που εξηγούν την πιθανότητα εργοδότησης και οι παράγοντες που επηρεάζουν το μισθό τους.

Διάγραμμα 1: Στοιχεία προσδοκιών και πραγματοποιήσεων

Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζονται στοιχεία του δείγματος που αναφέρονται στις 'προσδοκίες' (expectations) των φοιτητών για άμεση εργοδότηση, προσωρινή απασχόληση και μηνιαίο μισθό μετά τις σπουδές, ενώ τα αντίστοιχα στοιχεία για τους αποφοίτους αναφέρονται σε 'πραγματοποιήσεις' (realisations). Οι φοιτητές παρουσιάζονται μάλλον απαισιόδοξοι όσον αφορά τις προσδοκίες τους για άμεση εργοδότηση, ενώ το ποσοστό των φοιτητών που αναμένουν ότι θα απασχοληθούν προσωρινά μετά τις σπουδές σε επάγγελμα που δε θεωρούν ως τη μόνιμη

εργασία τους, είναι πολύ κοντά σε αυτό των αποφοίτων που είχαν κάποτε (ή έχουν ακόμα) προσωρινή απασχόληση. Η πλειοψηφία των φοιτητών δήλωσε αναμενόμενο αρχικό μισθό 501-700ΛΚ, ενώ η πλειοψηφία των αποφοίτων δήλωσε ότι λάμβανε μισθό 701-900ΛΚ κατά την είσοδο στην αγορά εργασίας.

Η οικονομετρική ανάλυση στην έρευνα του ΚΟΕ έδειξε ότι:

- Η πιθανότητα εργοδότησης των αποφοίτων επηρεάζεται αρνητικά από το αν η οικογένειά τους διαμένει σε χωριό και θετικά από το αν έχουν μεταπτυχιακό τίτλο και αν αποφοίτησαν από το τμήμα Επιστημών Αγωγής, Μαθηματικών-Στατιστικής, Οικονομικών ή Διοίκησης Επιχειρήσεων.
- Η πιθανότητα ο φοιτητής να αναμένει άμεση εργοδότηση μετά την αποφοίτηση επηρεάζεται αρνητικά από το αν ο βαθμός απολυτηρίου είναι κάτω από 18 και θετικά από τη φοίτηση στο τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων ή την εργοδότηση γονέα στον ιδιωτικό τομέα.
- Ο μισθός των αποφοίτων που εργοδοτούνται επηρεάζεται θετικά από το αν το οικογενειακό τους εισόδημα είναι πάνω από 20.000ΛΚ και αν αποφοίτησαν από το τμήμα Επιστημών Αγωγής. Ο μισθός είναι χαμηλότερος κατά μέσο όρο για τις γυναίκες.
- Ο προσδοκώμενος μισθός των φοιτητών που αναμένουν άμεση εργοδότηση επηρεάζεται θετικά από το αν το οικογενειακό τους εισόδημα είναι πάνω από 20.000ΛΚ, αν θα προχωρήσουν σε μεταπτυχιακά και αν φοιτούν στο τμήμα Φυσικής. Ο προσδοκώμενος μισθός είναι χαμηλότερος κατά μέσο όρο για τις φοιτήτριες.
- Οι φοιτητές δεν έχουν ρεαλιστικές προσδοκίες ως προς την επίδραση των μεταπτυχιακών στην πιθανότητα εργοδότησής τους και στο μελλοντικό μισθό τους, έχουν όμως ρεαλιστικές προσδοκίες ως προς την επίδραση του φύλου και του οικογενειακού εισοδήματος στην εργοδότηση και το μισθό.

Κάποιες προτάσεις που θα βελτιώσουν τις πιθανότητες και συνθήκες εργοδότησης των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο είναι:

- Αποτελεσματική και επαρκής καθοδήγηση και πληροφόρηση υποψήφιων φοιτητών και αποφοίτων για τις συνθήκες και δυνατότητες εργοδότησής τους μετά την αποφοίτησή τους από συγκεκριμένα πανεπιστημιακά τμήματα.
- Προώθηση μέτρων σε επίπεδο πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και τμημάτων για καλύτερη ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.
- Λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την προώθηση της ισότητας των αμοιβών μεταξύ των δύο φύλων.

* Χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας στα πλαίσια της Δέσμης 2003-2005, Δράση «Ένταξη».

Οι κρατικές δαπάνες που γίνονται για υποδομές είναι απαραίτητες σε μια οικονομία, κυρίως όταν αφορούν δημόσια αγαθά που απολαμβάνουν όλοι οι πολίτες ανεξαρτήτως οικονομικής κατάστασης. Επιπλέον, είναι απαραίτητες στο βαθμό που στηρίζουν την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων σε τομείς όπως οι μεταφορές, το εμπόριο, η ναυτιλία κλπ. Συστήματα συγκοινωνίας (δρόμοι, λιμάνια, γέφυρες, αεροδρόμια), συστήματα συσσώρευσης νερού (φράγματα) και απομάκρυνσης των όμβριων υδάτων (υπόνομοι) είναι δημόσια κεφαλαιουχικά αγαθά που συνθέτουν την υποδομή και, παράλληλα, αποτελούν ένδειξη του πλούτου μιας χώρας. Για παράδειγμα, ένας αυτοκινητόδρομος κατασκευασμένος με σύγχρονες προδιαγραφές διευκολύνει και επισπεύδει τη μεταφορά προϊόντων. Η διευκόλυνση και μείωση του χρόνου μεταφοράς σημαίνει χαμηλότερο κόστος για τον παραγωγό. Συνεπώς, η δημόσια δαπάνη (επένδυση) επιτρέπει στις ιδιωτικές εταιρείες να παράγουν τα προϊόντα τους σε χαμηλότερο κόστος και, συνεπώς, να είναι περισσότερο ανταγωνιστικές.

Παρά το ότι είναι προφανής η χρησιμότητα που έχουν τα διάφορα έργα υποδομής, δεν είναι πάντα εύκολο να διακρίνει κανείς σε ποια μορφή, σε ποιους τομείς και σε ποιο βαθμό οι κρατικές δαπάνες για υποδομές αυξάνουν την παραγωγικότητα των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Τα ερωτήματα αυτά ερευνώνται μεταξύ άλλων από το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) βάσει στοιχείων που περιέχονται στους κρατικούς προϋπολογισμούς και καλύπτουν την περίοδο 1988-2004.*

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει τις ετήσιες δαπάνες ανά κατηγορία υποδομών (δρόμοι, έργα υποδομής και κατασκευαστικά έργα) για την περίοδο 2000-2004. Στην κατηγορία των δρόμων και έργων υποδομής παρουσιάζονται συχνά μειώσεις στις δαπάνες που είναι ιδιαίτερα εμφανείς μετά από χρονιές που είχε προηγηθεί μεγάλη αύξηση. Για παράδειγμα, το 2001 υπήρξε μείωση κατά 9,1% των κρατικών δαπανών για δρόμους σε σχέση με τις δαπάνες του 2000. Το ίδιο γεγονός παρατηρήθηκε και το 2004 σε σχέση με το 2003 (μείωση περίπου 11,4%). Παρόμοια τάση παρουσιάζεται και στις κρατικές δαπάνες για έργα υποδομής, με πιο χαρακτηριστική τη μείωση κατά 26,3% το 2002 σε σχέση με το 2001 και κατά 7,5% το 2004 σε σχέση με το 2003.

Πίνακας 1: Κρατικές δαπάνες για υποδομές ανά κατηγορία

Κατηγορία	2000	2001	2002	2003	2004
Δρόμοι	50,8	46,1	45,9	60,4	53,5
Έργα υποδομής	33,9	31,5	23,2	30,5	28,2
Κατασκ. έργα	9,7	10,5	12,0	15,2	14,9
Σύνολο	94,4	88,1	81,1	106,1	96,6

Πέρα όμως από την απλή καταγραφή των στοιχείων, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η επίδραση των δαπανών αυτών στο κόστος και την παραγωγικότητα του ιδιωτικού τομέα. Για να απαντήσουμε στο ερώτημα κατά πόσο οι κρατικές δαπάνες σε υποδομές επηρεάζουν την παραγωγικότητα του ιδιωτικού τομέα, χρησιμοποιούμε οικονομετρική ανάλυση, η οποία μας οδηγεί στην εξαγωγή διαφόρων συμπερασμάτων.

Πίνακας 2: Μεταβολή κόστους και οριακή ωφέλεια από μια αύξηση στις δαπάνες του κράτους για υποδομές

Τομέας	Μεταβολή κόστους (%)	Οριακή ωφέλεια
Γεωργία	-7,64	0,229
Μεταποίηση	-7,61	0,541
Ηλεκτρισμός	-7,60	0,091
Κατασκευές	-7,30	0,363
Εμπόριο	-7,70	0,557
Μεταφορές	-7,80	0,408
Κτηματο/τικά	-7,90	0,387
Ξενοδοχεία	-7,40	0,829
Μεταλλεία	-7,50	0,013

Από τα αποτελέσματα των εκτιμήσεών μας προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Μια αύξηση στις δαπάνες του κράτους για υποδομές κατά 1% επιφέρει κατά μέσο όρο μείωση του μέσου κόστους στην οικονομία κατά 7,5%.
- Η ωφέλεια (εκφρασμένη ως μείωση του οριακού κόστους) από τις κρατικές δαπάνες για υποδομές είναι μεγαλύτερη στους τομείς του Χονδρικού/Λιανικού Εμπορίου, των Χρηματοοικονομικών, Ασφαλιστικών, Κτηματομεσιτικών και Άλλων Υπηρεσιών, καθώς και στον τομέα της Μεταποίησης.
- Οι τομείς Γεωργίας, Αλιείας/Κυνηγιού και Δασοκομίας και Μεταλλείων/Λατομείων έχουν μικρότερη ωφέλεια.

* Θ. Μαμουνέας και Χ. Σάββα, «Κρατικές Δαπάνες για Υποδομές και Παραγωγικότητα του Ιδιωτικού Τομέα», Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, υπό έκδοση.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να εξετάσει το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δυο φύλων στην Κύπρο. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται προέρχονται από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών των ετών 1990/91, 1996/97 και 2002/03. Η μελέτη επεκτείνει την ανάλυση που έγινε σε προηγούμενη μελέτη που χρησιμοποίησε μόνο τα στοιχεία της έρευνας του 1990/91. Εξετάζονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση κάποιου ατόμου να επιλέξει να συμμετάσχει στην αγορά εργασίας και να εργοδοτηθεί. Ταυτόχρονα, εξετάζεται ποιοι παράγοντες επηρεάζουν το ύψος του μισθού που λαμβάνει κάθε άτομο. Αυτό γίνεται ξεχωριστά για κάθε φύλο και για τις τρεις περιόδους που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Βάσει αυτών των αποτελεσμάτων υπολογίζεται το μέσο μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων και γίνεται η διάσπασή του σε δύο μέρη, σε αυτό που εξηγείται από τα μετρήσιμα χαρακτηριστικά των ατόμων και σε ένα μέρος που οφείλεται σε μη μετρήσιμα χαρακτηριστικά.

Η μελέτη αυτή κρίνεται αναγκαία για τους εξής λόγους: διαδοχικά η Κύπρος παρουσιάζει το μεγαλύτερο μισθολογικό χάσμα μεταξύ των χωρών που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση (συμπεριλαμβανομένων και των υπόλοιπων εννέα χωρών που εντάχθηκαν το Μάιο του 2004) παρόλο που το χάσμα αυτό (βάσει στοιχείων της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας) μειώθηκε από 35% το 1996 σε 25% το 2004 και μέχρι σήμερα. Ο μέσος όρος των υπόλοιπων χωρών κυμαίνεται σήμερα γύρω στο 15%. Κατά τη διάρκεια της εναρμόνισης της Κύπρου με το κοινοτικό κεκτημένο, ψηφίστηκε μια πληθώρα νομοθεσιών που έχουν ως σκοπό την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού με την ταυτόχρονη δημιουργία επιτροπών που επιβλέπουν και επιβάλλουν την εφαρμογή των νομοθεσιών αυτών. Ως εκ τούτου, δημιουργήθηκε μεγάλο ενδιαφέρον από τους κοινωνικούς φορείς για το ζήτημα αυτό. Επιπρόσθετα, στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι οι γυναίκες δεν καταλαμβάνουν σε μεγάλο ποσοστό ψηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας και είναι περιορισμένη η συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η μελέτη χρησιμοποιεί στοιχεία που συλλέχθηκαν πριν και μετά την αλλαγή της νομοθεσίας (γύρω στο 2002) και τη μείωση που παρατηρήθηκε στο μισθολογικό χάσμα (από 1996 μέχρι το 2001).

Το οικονομετρικό μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε περιλαμβάνει την ανάλυση της απόφασης κάθε ατόμου να εργαστεί και τους παράγοντες που επηρεάζουν το ύψος των απολαβών του στην περίπτωση που θα εργαστεί. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, ανεξαρτήτως

φύλου, άτομα με μεγαλύτερη εκπαίδευση επιλέγουν να εργαστούν και απολαμβάνουν μεγαλύτερο μισθό. Οι νεαροί και οι ηλικιωμένοι έχουν μικρότερη πιθανότητα να εργαστούν, και όσοι νεαροί το επιλέξουν αμείβονται λιγότερο σε σχέση με τους μεσήλικες εργαζόμενους. Επιπλέον, οι εργαζόμενοι στο δημόσιο τομέα αμείβονται περισσότερο από αυτούς του ιδιωτικού τομέα.

Το μέσο μισθολογικό χάσμα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, μειώθηκε κατά 45% από το 1991 μέχρι το 1997 και κατά επιπλέον 17% από το 1997 μέχρι το 2003. Το μέρος του χάσματος που οφείλεται σε μετρήσιμα χαρακτηριστικά του κάθε εργαζομένου (όπως εκπαίδευση, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, επάγγελμα στο οποίο δουλεύει κλπ) το 1991 επιδρούσε στη μείωση του μη μετρήσιμου χάσματος (σε σχέση με το μέσο μισθολογικό χάσμα στην πρώτη στήλη). Τις υπόλοιπες δύο χρονιές, τα χαρακτηριστικά των γυναικών βελτιώθηκαν σε βαθμό που να επιφέρουν μείωση του χάσματος (σε σχέση με το μέσο μισθολογικό χάσμα στην πρώτη στήλη). Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ρόλο και στις δύο χρονιές έχει η βελτίωση της σχετικής θέσης των γυναικών στο επάγγελμα που ακολουθούν. Το 1997 μεγάλο ρόλο διαδραματίζει η βελτίωση του μέσου επιπέδου εκπαίδευσης των γυναικών και το 2003 μειώθηκε το σχετικό πλεονέκτημα που απολαμβάνουν οι άντρες με την εργοδότησή τους στο δημόσιο τομέα. Το 1991 μεγάλο ποσοστό του χάσματος οφείλεται σε μη μετρήσιμα χαρακτηριστικά (κάτι που στη βιβλιογραφία αποδίδεται σε δυσμενή διάκριση εναντίον των γυναικών). Τις υπόλοιπες δύο χρονιές αυτό το μέρος δε μειώθηκε στον ίδιο βαθμό με το μέσο μισθολογικό χάσμα, λόγω της βελτίωσης των χαρακτηριστικών των γυναικών.

Πίνακας 1: Διαχρονική εξέλιξη του μισθολογικού χάσματος (σε παρένθεση τα τυπικά σφάλματα των εκτιμήσεων)

Έτος	Μέσο μισθολογικό χάσμα	Μέρος οφειλόμενο σε μετρήσιμα χαρακτηριστικά	Μέρος οφειλόμενο σε μη μετρήσιμα χαρακτηριστικά
1991	0.572 (0.039)	0.164 (0.029)	0.408 (0.026)
1997	0.313 (0.034)	-0.028 (0.025)	0.341 (0.023)
2003	0.260 (0.031)	-0.040 (0.021)	0.300 (0.023)

Επιπλέον, η κατανομή του μισθολογικού χάσματος δείχνει ότι η μεγαλύτερη διαφορά στις απολαβές των δύο φύλων παρουσιάζεται στις γυναίκες με πολύ χαμηλούς ή πολύ ψηλούς μισθούς. Αυτό δείχνει ότι υπάρχουν προσκόμματα στην ανέλιξη των γυναικών σε θέσεις με μεγάλους μισθούς.

Η έρευνα αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη και περισσότερα αποτελέσματα θα παρατεθούν σε δοκίμιο που θα εκδοθεί εντός του 2007.

Παραίτηση Προέδρου του Συμβουλίου του ΚΟΕ

Ο κ. Γιώργος Χαζηναστασίου παραιτήθηκε πρόσφατα από τη θέση του Προέδρου του Συμβουλίου του ΚΟΕ, λόγω διορισμού του ως Υφυπουργού παρά τω Προέδρω της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο κ. Χαζηναστασίου ήταν από τα ιδρυτικά μέλη του ΚΟΕ και διετέλεσε Πρόεδρος του Συμβουλίου του από το 2002. Το ΚΟΕ τον ευχαριστεί θερμά για τη συμβολή του στην ανάπτυξη και την εύρυθμη λειτουργία του Κέντρου όλα αυτά τα χρόνια και του εύχεται καλή επιτυχία στα νέα του καθήκοντα.

Ανανέωση της συνεργασίας με τον ΚΟΤ

Τον Ιούλιο του 2007 ανανεώθηκε η συμφωνία συνεργασίας του ΚΟΕ με τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού (ΚΟΤ), η οποία έχει ξεκινήσει από το 2004. Η συνεργασία του ΚΟΕ με τον ΚΟΤ αφορά το ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο «Οικονομική Έρευνα στον Τουρισμό» και έχει τριετή διάρκεια.

Το ερευνητικό πρόγραμμα της τριετίας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- συνέχιση της έρευνας για το βαθμό ικανοποίησης των περιηγητών που ξεκίνησε το 2004, καθώς και οικονομετρική ανάλυση των στοιχείων από τη συγκεκριμένη έρευνα με στόχο την ετοιμασία έκδοσης
- μελέτη για τη συμβολή του τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη
- μελέτη για τις επιπτώσεις παραγόντων όπως η εργοδότηση ξένων εργατών στην τουριστική βιομηχανία σε θέματα κόστους-παραγωγικότητας
- δημιουργία οικονομετρικού μοντέλου βραχυπρόθεσμης/μεσοπρόθεσμης πρόβλεψης των αφίξεων περιηγητών

- οικονομετρική ανάλυση των στοιχείων της Έρευνας για τη Δαπάνη των Περιηγητών.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

- 04-07 Mamuneas T. and C.S. Savva, “[The efficiency of Cypriot commercial banks: Comparison with Greece and the UK](#)”, June 2007.
- 05-07 Christofides L., A. Kourtellos and K. Vrachimis, “[New unemployment indices for Cyprus and their performance in established economic relationships](#)”, July 2007.

Σχόλια Οικονομικής Πολιτικής

- Αρ. 15: Πασιαρδής Π., «[Ποιοι και πόσο ωφελούνται από τα κοινωνικά μέτρα 2007-2008;](#)», Ιούνιος 2007.

Αποχωρήσεις και προσλήψεις προσωπικού

Η Νάτια Νικολαΐδου αποχώρησε από το ΚΟΕ λόγω πρόσληψής της από την τράπεζα Federal Bank of Middle East, όπου εκτελεί χρέη credit officer. Το ΚΟΕ την ευχαριστεί για τη συνεργασία και της εύχεται κάθε επιτυχία στη νέα της σταδιοδρομία.

Τον Σεπτέμβριο το ΚΟΕ προσέλαβε δύο νέους μεταπτυχιακούς συνεργάτες, τη Μαρία Ανδρέου και τον Παναγιώτη Γρηγορίου.

Η Μαρία Ανδρέου είναι κάτοχος πτυχίου Οικονομικών από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και μεταπτυχιακού τίτλου M.Sc. στα Οικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Warwick.

Ο Παναγιώτης Γρηγορίου αποφοίτησε με πτυχίο Οικονομικών από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και είναι κάτοχος M.Sc. στα χρηματοοικονομικά και τα οικονομικά των επιχειρήσεων από το Πανεπιστήμιο του Essex.

Για την έρευνα που διεξάγεται στο ΚΟΕ και για άλλες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην ιστοσελίδα:

www.erc.ucy.ac.cy

Περιοδικό *Cyprus Economic Policy Review*

Περιεχόμενα του τεύχους 1 (Ιούνιος 2007)

- Addressing the Macroeconomic Consequences of Aging in Cyprus: The Case for Pension Reform
Alexander W. Hoffmaister, Mario Catalán and Jaime Guajardo
- Energy Policy in Cyprus: Outlook and Major Challenges
Theodoros Zachariadis
- Public Debt Management and Debt Market Development in Cyprus: Evolution, Current Challenges and Policy Options
Costas Stephanou and Dimitri Vittas
- Income Inequality in Cyprus
Soteroula Hajispyrou and Nadia Nicolaidou

Τα άρθρα είναι διαθέσιμα στο Διαδίκτυο στη διεύθυνση www.erc.ucy.ac.cy/english/cyep.html

Το επόμενο τεύχος αναμένεται να κυκλοφορήσει το Δεκέμβριο του 2007.

Προπτυχιακά Προγράμματα

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει δύο προπτυχιακά προγράμματα στα πτυχία Οικονομικών και στις Διεθνές, Ευρωπαϊκές και Οικονομικές Σπουδές. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007/08 εξασφάλισαν θέση στα δύο πιο πάνω προγράμματα 128 φοιτητές (9 από την Ελλάδα). Από αυτούς 97 φοιτούν στο πρόγραμμα Οικονομικών και 31 στο πρόγραμμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Οικονομικών Σπουδών. Με τα δεδομένα αυτά, το Τμήμα Οικονομικών είναι αυτή τη στιγμή το δεύτερο μεγαλύτερο τμήμα του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μεταπτυχιακά Προγράμματα

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει μεταπτυχιακά προγράμματα – τρία επιπέδου Μάστερ και ένα διδακτορικού επιπέδου. Με την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους 2007/08, υπήρξε μία καινοτομία από το Τμήμα Οικονομικών, το πρόγραμμα Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση το οποίο προσφέρεται για πρώτη φορά στην Αγγλική γλώσσα προσελκύνοντας φοιτητές από το εξωτερικό. Από το σύνολο των 41 αιτήσεων που υποβλήθηκαν, το Τμήμα προσέφερε σε 25 υποψηφίους θέση στα προγράμματα Μάστερ και σε 4 υποψηφίους θέση στο διδακτορικό πρόγραμμα. Οι θέσεις έγιναν αποδεκτές από 12 υποψηφίους στα προγράμματα Μάστερ, εκ των οποίων 2 είναι ξένοι φοιτητές, και από 3 υποψηφίους στο διδακτορικό πρόγραμμα.

Επισκέπτες Καθηγητές

Οι παρακάτω επισκέπτονται το Τμήμα για το ακαδημαϊκό έτος 2007-08 και διδάσκουν μαθήματα της ειδικότητάς τους στα προγράμματα του Τμήματος:

- Garcia Aurora, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, PhD European University Institute
- Νίκος Γεωργαντζής, Αναπληρωτής Καθηγητής, PhD European University Institute
- Νίκος Ζήρος, Λέκτορας, PhD University of Manchester
- Νίκος Θεοδωρόπουλος, Λέκτορας, PhD University of Leicester
- Παντελής Καμμάς, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Έλενα Κεττένη, Λέκτορας, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Ροζίτσα Κότσεβα, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

- Θεόδωρος Παλυβός, Καθηγητής, PhD Pennsylvania University, USA
- Δημήτρης Χατζηνικολάου, Αναπληρωτής Καθηγητής, PhD University of Connecticut

Ειδικοί Επιστήμονες:

- Leonor Coutinho-Κοντολαίμη, PhD European University Institute
- Θεόδωρος Ζαχαριάδης, PhD Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Νίκη Παπαδοπούλου, PhD Boston College, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου
- Χρήστος Σάββα, PhD University of Manchester
- Γιώργος Συρίχας, PhD University of Essex, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου

Κοινοτικό Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS

Το Τμήμα Οικονομικών στα πλαίσια του Κοινοτικού προγράμματος ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS προσφέρει μαθήματα και στην Αγγλική γλώσσα. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-08, θα προσφερθούν τα πιο κάτω μαθήματα:

Χειμερινό Εξάμηνο 2007-08:

- OIK221 Μακροοικονομική Θεωρία
- OIK306 Διεθνής Χρηματοοικονομική

Εαρινό Εξάμηνο 2007-08:

- OIK310 Χρηματοοικονομική Τραπεζική και Χρηματοδότηση
- OIK311 Οικονομικά της Εργασίας

Σειρά Σεμιναρίων στα Οικονομικά

Όπως κάθε χρόνο, το Τμήμα Οικονομικών διοργανώνει σειρά σεμιναρίων με ομιλητές ακαδημαϊκούς από διάφορες χώρες. Τα σεμινάρια είναι ανοικτά για το κοινό και το πρόγραμμα για το Χειμερινό Εξάμηνο του 2007-08 βρίσκεται στην ιστοσελίδα www.econ.ucy.ac.cy/events_seminars/seminar_series/sem_series.htm

Προσλήψεις και Νέες Θέσεις

Το Τμήμα Οικονομικών έχει προκηρύξει για πλήρωση πέντε θέσεις στις βαθμίδες Λέκτορα και Επίκουρου Καθηγητή. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων είναι η 7η Δεκεμβρίου 2007. Περισσότερες πληροφορίες δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου στη διεύθυνση www.ucy.ac.cy και στην ιστοσελίδα του Τμήματος Οικονομικών στη διεύθυνση www.econ.ucy.ac.cy.

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το Συμβούλιο και το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο:

- Το Συμβούλιο απαρτίζεται από εκπροσώπους του Πανεπιστημίου, της Κυβέρνησης και των ιδιωτικών οργανισμών που στηρίζουν οικονομικά το ΚΟΕ και προτείνει θέματα για έρευνα.
- Το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Μέλη: Μιχάλης Καμμάς, Σύνδεσμος Εμπορικών Τραπεζών Κύπρου (Γενικός Διευθυντής)
 Ελπινίκη Κουτουρούση, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Γενική Διευθύντρια)
 Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ, Τμήμα Οικονομικών (Πρόεδρος)
 Ανδρέας Μολέσκης, Γραφείο Προγραμματισμού (Γενικός Διευθυντής)
 Πάνος Πασιαρδής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (Διευθυντής)
 Σπύρος Σταυρινάκης, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου (Ανώτ. Διευθυντής Οικ. Ερευνών και Στατιστικής)
 Αντρέας Χαραλάμπους, Υπουργείο Οικονομικών (Διευθυντής Οικονομικών Μελετών και ΕΕ)
 Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, Πανεπιστήμιο Κύπρου (Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων)

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη: Σωφρόνης Κληρίδης Άντρος Κούρτελλος Θεοφάνης Μαμουνέας
 Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ Κρίστης Χασάπης Λούης Χριστοφίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Μαρία Ηλιοφώτου Μένον Λεωνίδας Μιχαηλίδης Θανάσης Στέγγος
 Κώστας Στεφάνου Κώστας Χατζηγιάννης

ΤΟΜΕΑΣ

Δημόσιος / Νοικοκυριά

Επιχειρήσεις / Μακροοικονομικό Μοντέλο

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σωτηρούλα Χατζησπύρου, 22892456, s.hajispyrou@ucy.ac.cy

Νικολέττα Πασιουρτίδου, 22892452, n.pashourtidou@ucy.ac.cy

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Αντζελα Σιεκέρσαββα, 22892429, adangela@ucy.ac.cy

Οι απόψεις που εκφράζονται στα άρθρα του ενημερωτικού δελτίου είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλο ή μέρος του ενημερωτικού δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο και τους συγγραφείς του άρθρου.

Η 'Οικονομική Έρευνα' κυκλοφορεί τρεις φορές ετησίως και είναι διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ www.erc.ucy.ac.cy.